

Skaalbærernes Anvendelse i Italien er meget betydelig. De forskjellige Egearter, især de med affaldende Löv, give det vigtigste Tømmer til Huse og Husgeraad; Kastaniens Ved anvendes ligeledes til saadan Brug. Bögen giver det vigtigste Brændsel i de höiere Egne; Egene, saavel de immergrønne som de lövfældende, afgive Kul. Avnbögens haarde Ved tjener til adskillige Redskaber. Kastanien, Hasselen og, i Calabrien, en Art Eg, give spiselige Frugter. Egenes, Bögens og Kastaniens Frugter benyttes til Kreaturer, især til Svinet. Korkegen bliver især nyttig ved sin Bark.

Nogle Forfattere have meent, at de gamle Romere foretrak Bögens Frugt for Kastaniens til Spise, og for denne Mening anført, at Plinius kalder Olden „dulcissima omnium” (sc. glandium) og derimod Kastanien „vilissima”. Denne Mening behöver vist ingen Gjendrivelse; thi hverken kan man antage, at Romerne skulle have haft saa slet en Smag, at de vilde foretrække Olden, eller at denne Frugt og Kastanien med Tidens Löb skulde have forandret deres Egenskaber. Plinius siger jo kun, at Bogen er den *södeste* blandt Oldenfrugterne, ei, at den er den meest velsmagende, og naar han kalder Kastanietræets Frugt vilissima, saa sigter han nok ikke til dens Slethed, men til dens Almindelighed.

Ifølge en tidligere Opfordring af Selskabet, foranlediget ved Modtagelsen af nogle Bind magnetiske og meteorologiske Iagttagelser fra Rusland, meddeelte Prof. *Pedersen* mundtlig en Udsigt over *de magnetiske Observatoriens Virksomhed og Betydning i Almindelighed*.

Efter en kort Fremstilling af det Standpunkt, paa hvilket saavel Theorien, som Iagttagelsen af de magnetiske Phænomener befandt sig, da *Gauss* i Aaret 1833 bekendtgjorte sin Methode til at bestemme Intensiteten af den magnetiske Kraft i absolut Maal, udhævedes først det betydelige Fremskridt, som Iagttagelseskunsten gjorde ved det af *Gauss* i den Anledning opfundne Magnetometer. Den Nöiagtighed, hvormed dette Instrument tillod at forfølge selv de mindste og kortvarigste Forandringer i den horizontale Magnetstavs Stilling, skaffede det inden kort Tid en almindelig Udbredelse, og bidrog ikke lidet til at forøge og almindeliggjøre den Interesse, der allerede tidligere var vakt for en

mere omfattende Undersøgelse af de dels regelmæssige dels uregelmæssige Forandringer, den magnetiske Declination er underkastet, ofte i ganske korte Mellemrum. Snart dannede der sig en Forening mellem flere af Tydsklands Physikere om, til visse bestemte Terminer at anstille Iagttagelser, i korte Mellemrum, gjennem et Døgn eller længere, over Forandringerne i Declinationen. Senere föiedes hertil ogsaa Forandringerne i den horizontale Deel af Intensiteten, ved et ligeledes af Gauss opfundet Instrument, og Foreningen, der inden kort Tid talte Medlemmer i de fleste af Europas Lande, bekendtgjorde fra 1836 sine Iagttagelser i et særskilt Tidsskrift

I dette var det, at Gauss i 1839 meddeelte sin fuldstændige Theorie af Jordmagnetismen, hvori han dels godtgjorde Muligheden af, ved nøiagtige og samtidige absolute Bestemmelser af de magnetiske Elementer for et bestemt indskrænket Antal Steder paa Jorden, at beregne de samme Elementer for ethvert andet Punkt af Jordens Overflade, dels, ved en foreløbig Anvendelse af Theorien paa de forhaandenværende Data, tilveiebragte en Overeensstemmelse mellem Beregning og Iagttagelse, der var større, end man ved de mangelfulde Bestemmelser havde kunnet vente. Det var derfor ogsaa ganske i sin Orden, at man endnu i samme Aar i England, fornemmelig efter en tidligere fra *Humboldt* udgaaet Opfordring, besluttede at oprette fuldstændige magnetiske Observatorier, saavel i Landet selv, som paa forskjellige Punkter af dets fremmede Besiddelser, og at Rusland, der alt tidligere havde ladet magnetiske Iagttagelser anstille paa forskjellige Steder, samtidig dermed bestemte, saavel at förøge Observatoriernes Antal, som at udruste dem ligesaa fuldstændig som de engelske. Disse Observatoriers Bestemmelse var, dels at levere nøiagtige og samtidige Angivelser af de magnetiske Elementer for de forskjellige Steder, der kunde tjene til Grundlag for den theoretiske Beregning, dels at forfølge de regelmæssige daglige og uregelmæssige Forandringer i Declinationen og den horizontale Deel af Intensiteten. I den förste Henseende fastsattes det, at absolute Bestemmelser af alle tre Elementer skulde foretages een Gang hver Maaned, og i den anden, at Variationsobservationerne skulde anstilles regelmæssig hver anden Time hele Døgnet igjennem, og i kortere Mellemrum, naar pludselige Forandringer indtraadte. Den samme Plan ved-

toges ogsaa i det Væsentlige af de andre lignende Indretninger, der oprettedes paa forskjellige Steder.

Virksomheden af disse Observatorier, der begyndte med Aaret 1840, var for de engelske oprindelig indskrænket til 3 Aar, men udvidedes senere til de 3 paafølgende. Og da ogsaa dette Tidsrum nærmede sig til Enden, og Spørgsmaalet om deres Vedvaren sattes under Discussion mellem de anseteste Deeltagere saavel i, som udenfor Landet, var den almindelige Mening ikke blot for en forlænget Bestaaen, men snarere for at lade dem gaae over fra interimistiske Iagttagelsespunkter til faste Observatorier. Det Hensigtsmæssige heri begrundedes deels ved Nødvendigheden af, naar ved de magnetiske Phænomenen en bestandig større Overeensstemmelse mellem Theorie og Iagttagelse skal tilveiebringes, at have til enhver Tid fuldkommen nøiagtige Bestemmelser af de magnetiske Elementer, for et tilstrækkelig Antal Punkter, da de i Aarenes Løb undergaae ikke ubetydelige Forandringer, deels ved det Önskelige i, at der ved faste physiske Observatorier i Almindelighed skjænkedes de iagttagende Grene af Physiken et lignende Hjælpemiddel, som det Astronomien allerede længe havde besiddet i de sædvanlige Observatorier. I Henhold til denne Betænkning besluttedes da ogsaa Vedligeholdelsen af de fornemste engelske Observatorier, ligesom det Samme allerede tidligere havde været bestemt i Henseende til de russiske.

I Kjöbenhavn, hvor man allerede i 1834 under Conf. Örsteds Veiledning sluttede sig til den magnetiske Forening, blev det fuldstændige Observatorium, som af Hans Majestæt, vor nuregjerende Konge bevilgedes opført og henlagt under Selskabets Bestyrelse, færdigt i 1842; men først fra 1844 havde Iagttagelserne ved Selskabets Understöttelse erholdt det samme Omfang, som i de ovenfor omtalte fremmede. Siden den Tid ere Hovedresultaterne af de absolute Bestemmelser meddeelte i den meteorologiske Commitees aarlige Beretning; en fuldstændigere Bekjendtgjørelse saavel af hine som af de daglige Variationsiagttagelser vil finde Sted, saasart disse omfatte et Aaremaal tilstrækkeligt, til at give Middeltallene den fornødne Paalidelighed.